

The analysis of efficiency of hunting management at the enterprises of Lviv regional forest and hunting management administration is performed. The results of the analysis show that hunting management costs increase annually and are substantially higher than income. Proposals and recommendations for efficient hunting resources utilization are developed.

Keywords: hunting management, hunting resources, cost, income, efficiency.

УДК 658.14/17:061.5

Ст. викл. О.О. Ільчук, канд. екон. наук;
магістрант К.О. Дедова – Львівська КА

ЗНАЧЕННЯ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ТОРГОВЕЛЬНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

Обґрунтовано роль діагностики фінансового стану в системі управління підприємством та розкрито окремі аспекти її практичної реалізації. Шляхом дослідження теоретичних засад діагностики фінансового стану та її ролі в здійсненні управління підприємством зроблено висновки, що діагностика фінансового стану має важливе значення в економічній діяльності, оскільки дає змогу поліпшувати його фінансовий стан. На підставі розгляду наукових праць відомих економістів досліджено принципи і методики аналізу фінансового стану підприємств та пропозиції щодо їх вдосконалення.

Ключові слова: фінансовий стан, система управління, фінансова стійкість, торговельне підприємство.

Вступ. Унаслідок кризових явищ, що намітились у вітчизняній економіці, починаючи з 2008 р., особливої актуальності набуває питання щодо визначення об'єктивного оцінювання фінансового стану підприємства. Саме адекватне оцінювання фінансового стану є необхідною передумовою впровадження різноманітних коригуючих заходів, розроблення фінансової стратегії, виявлення факторів і резервів підвищення платоспроможності підприємства, подальшого ефективного його розвитку. При цьому вирішальну роль відіграє процес створення такої системи управління фінансовими ресурсами, яка дає змогу своєчасно виявити чинники поліпшення фінансового стану, забезпечити попередження розвитку негативних кризових явищ на підприємстві, що можливо лише за умови систематичного та кількісного оцінювання його фінансового стану.

Постановка завдання. Залучення фінансових ресурсів є основною проблемою для більшості підприємств України. Для їхніх сучасних ділових партнерів (інвесторів, банків, державних установ) досить актуальним стає комплексний підхід до порівняння підприємств із подальшим вибором об'єкта інвестування з найстійкішим фінансовим станом. Це, водночас, обумовлює необхідність формування методики чіткого оцінювання фінансового стану підприємства.

Численні наукові дослідження свідчать, що врахування дійсного фінансового стану під час розроблення перспективних управлінських рішень дає змогу своєчасно виявити та усунути вади у діяльності підприємства, знайти резерви покращення його фінансового стану та підвищення платоспроможності, забезпечити сумісність обраної стратегії з можливостями підприємства, досягти оптимального співвідношення матеріальних, трудових та

фінансових ресурсів, виявити ступінь управлінського ризику та шляхи його зменшення. Зокрема питання, що стосуються діагностики фінансового стану підприємства досліджували такі вітчизняні та іноземні науковці, як: В. Раппопорт, Е. Короткова, І. Ансофф, Ф. Аунапу, А. Ковальов, І.А. Бланк, Л.В. Руденко.

Проте, незважаючи на значний науковий доробок учених і практиків з цієї теми, низка важливих питань із методології та методики оцінювання фінансового стану підприємств потребують подальшого розроблення, глибокого вивчення та формування нових ідей, підходів та інструментів дослідження. Це стосується вирішення проблем та вдосконалення існуючих підходів теорії і практики фінансового аналізу, побудови нових, галузевих моделей оцінювання фінансового стану підприємств.

Виклад основного матеріалу. Первинне походження та розуміння терміна "діагностика" трактують у перекладі з грецької – як розпізнавання стану об'єкта за прямими та непрямими ознаками. В організаційній та управлінській роботі підприємств фінансова діяльність посідає особливе місце. Від неї багато в чому залежить своєчасність та повнота фінансового забезпечення виробничо-господарської діяльності та розвитку підприємства, виконання фінансових зобов'язань перед державою та іншими суб'єктами господарювання.

Діагностика передбачає визначення суті та особливостей проблеми на основі всеохоплюючого аналізу, застосовуючи певний набір принципів та методів. Однак, на нашу думку, не варто відокремлювати поняття діагностики фінансового стану від управління ним, оскільки ці процеси є взаємопов'язані та взаємозалежні. У розрізі діагностики фінансового стану торговельного підприємства, наголосимо на визначальній ролі фінансового управління у сфері регулювання фінансових потоків.

Ключовим питанням для розуміння сутності та результативності фінансової діагностики є концепція господарської діяльності як потоку управлінських рішень для вкладення ресурсів із метою отримання прибутку. Саме отримання прибутку необхідне для збереження економічної життєздатності підприємства, можливості подальших вкладень капіталу. При цьому всю сукупність рішень щодо досягнення цієї мети може бути зведено до трьох основних напрямів:

- рішення щодо вкладення ресурсів;
- операції, що здійснюються за допомогою цих ресурсів;
- визначення структури фінансової діяльності.

Вчасне та якісне забезпечення цих напрямів фінансових рішень визначає сутність фінансової діагностики.

Важливо усвідомлювати, що фінансова діагностика є методом пізнання фінансового механізму підприємства, процесів формування та використання фінансових ресурсів для його операційної та інвестиційної діяльності. Відтак її результат – оцінювання фінансової успішності підприємства, стану його майна, швидкості обігу всього капіталу та його окремих частин, доходності використаних коштів. А підсумком діагностування є підготовка висновків про нинішній стан об'єкта і прогноз його зміни у майбутньому.

Фінансова діагностика сприяє вирішенню питання щодо поточного руху фінансових ресурсів, їх формування і використання, поточного та довготермінового планування діяльності. Вона є засобом поєднання фінансового та загального менеджменту в частині аналізу, а також фінансового забезпечення стратегії підприємства.

В основі діагностики фінансового стану підприємства є такі загальнометодологічні принципи: системний підхід – відповідно до якого підприємство розглядають як складну кібернетичну систему, що складається із низки підсистем і знаходиться у постійному взаємозв'язку із зовнішнім середовищем; комплексний підхід – згідно з яким діагностування повинно охоплювати всі підсистеми та складові елементи організації; об'єднання статичних, динамічних і порівняльних оцінок, що передбачає необхідність діагностичного оцінювання як сьогодні, так і характеристики динаміки в часі та порівняння із нормативними, галузевими показниками конкурентів; поєднання кількісних та якісних оцінок – суть якого полягає в об'єднанні кількісних та якісних методів аналізу; врахування галузевої і регіональної специфіки підприємств: від попереднього до остаточного оцінювання – суть його полягає у сполученні методу експрес-діагностики з остаточною фундаментальною діагностикою фінансового стану підприємства.

Для діагностики фінансового стану підприємства розроблено дуже багато моделей різними авторами, як вітчизняними, так і зарубіжними. Але майже всі вони спрямовані на виявлення банкрутства підприємства, а не на діагностику стану підприємства і виявлення поточних проблем, які необхідно негайно вирішувати. Однак недосконалість та суперечність моделей не дають змоги проведення ефективної діагностики та не дають можливості прийняти правильне рішення щодо подальшої діяльності та розвитку підприємства.

Так, наприклад, п'ятифакторна модель Альтмана і модель Бівера під час діагностики одного підприємства показують різні результати. Розробляючи модель діагностики фінансової стійкості підприємства, будемо орієнтуватися на позицію Ю.В. Сердюк-Копчекчи, яка виділяє чотири типи фінансової стійкості підприємства: абсолютна, нормальна, нестабільна та кризова. Побудову моделі діагностики фінансової стійкості підприємства, на наш погляд, необхідно здійснювати з урахуванням основних складових, які формують певний тип фінансової стійкості. Вважаємо, що фінансова стійкість підприємства базується на фінансовій незалежності, платоспроможності та ліквідності, збалансованості грошових потоків, високій маневреності капіталу, а також на прибутковості підприємства.

Так, для діагностики фінансового стану торговельного підприємства важливе значення мають елементи зовнішнього середовища, до якого належать постачальники, споживачі та конкуренти, що впливає на суму товарообігу, а також – складові його внутрішнього потенціалу – маркетинг, фінанси, матеріальні ресурси, персонал. У процесі управління цими ресурсами проводиться діагностика фінансового стану, яка і виявляє основні резерви до зростання основних фінансових показників діяльності, що відображено на рис.

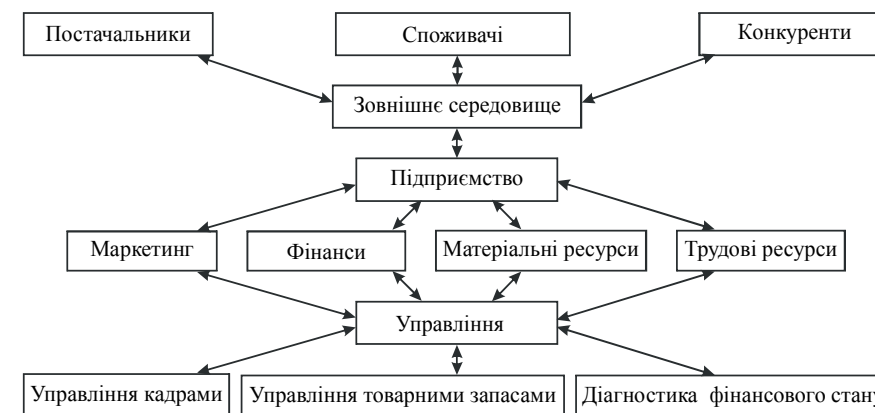

Рис. Взаємодія між елементами зовнішнього середовища, управлінням та діагностикою фінансового стану

Висновки. Таким чином, дослідивши теоретичні засади діагностики фінансового стану та її роль у здійсненні управління підприємством, можемо зробити висновок, що діагностика фінансового стану підприємств має важливе значення в економічній діяльності підприємства, оскільки дає змогу:

- вишукувати резерви поліпшення фінансового стану підприємства;
- об'єктивно оцінювати раціональність використання усіх видів фінансових ресурсів;
- своєчасно вживати заходів, спрямованих на підвищення платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості підприємства;
- забезпечувати оптимальний виробничий та соціальний розвиток колективу внаслідок використання виявлених у результаті аналізу резервів;
- забезпечити розробку плану фінансового оздоровлення підприємства.

Отже, об'єктивне оцінювання фінансового стану підприємства дуже важлива, оскільки жодний власник не повинен нехтувати потенційними можливостями збільшення доходу фірми, який можна виявити тільки завдяки своєчасній та об'єктивній діагностиці фінансового стану підприємства.

Література

1. Даниленко В.А. Застосування моделей діагностики банкрутства для оцінки фінансової стійкості промислових підприємств України / В.А. Даниленко // Науковий вісник Академії муніципального управління : зб. наук. праць. – 2009. – № 7. – С. 45-47.
2. Михаліцька Н.Я. Механізм визначення ознак та ймовірності банкрутства підприємств / Н.Я. Михаліцька // Вестник Национального технического университета. – 2009. – № 1. – С. 14-17.
3. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика : навч. посібн. / О.Я. Базилінська. – К. : Центр навч. літ-ри, 2009. – С. 87-89.
4. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств : підручник / А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк та ін. / кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. – К. : Вид-во КНЕУ, 2008. – С. 345.
5. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – К. : Вид-во "Знання", 2007. – 107 с.
6. Орехова К.В. Оцінювання фінансової стійкості підприємства з урахуванням руху капіталу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / К.В. Орехова. – Харків. – 2010. – 20 с.

Ильчук О.О., Дедова К.О. Значение диагностики финансового состояния в системе управления торговым предприятием

Обосновано роль диагностики финансового состояния в системе управления предприятием и раскрыты отдельные аспекты ее практической реализации. Путем исследования теоретических основ диагностики финансового состояния и ее роли в осуществлении управления предприятием сделан вывод, что диагностика финансового состояния имеет важное значение в экономической деятельности предприятия, поскольку предоставляет возможность улучшать финансовое состояние организации. На основании рассмотрения работ ведущих экономистов исследованы принципы и методики анализа финансового состояния предприятий и предложения по их усовершенствованию.

Ключевые слова: финансовое состояние, система управления, финансовая стойкость, торговое предприятие.

Ilchuk O.O., Dedova K.O. The role of financial consisting diagnostics in the control system of sale enterprise

The substantiation of a role of diagnostics of a financial condition in a control system of the enterprise and disclosing of separate aspects of its practical realization is investigated. By research of theoretical bases of diagnostics of a financial condition and its role in realization of operation of business the conclusion is drawn that diagnostics of a financial condition has great value in enterprise economic activities as gives possibility to improve a financial condition of the organization. On the basis of consideration of works of leading economists, methods, principles and techniques of the analysis of a financial condition of the enterprises and the offer on their improvement are investigated.

Keywords: financial condition, control system, client constituent, trade enterprise.

УДК 330.142.26:658.0

*Доц. О.І. Іляш, канд. екон. наук;
магістрант І.Б. Іваницький – Львівська КА*

СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ УПРАВЛІННЯ ОБІГОВИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Висвітлено теоретико-методичні засади управління обіговим капіталом підприємства. Досліджено особливості застосування методів управління обіговим капіталом підприємства в сучасних умовах. Запропоновано стратегічні цілі та етапи управління обіговим капіталом підприємства.

Ключові слова: капітал підприємства, обіговий капітал, управління обіговим капіталом, стратегія, стратегічні цілі.

Вступ. Відомо, що важливою проблемою економічного розвитку підприємств у сучасних умовах є нестача обігового капіталу, яка супроводжується низьким рівнем його використання. Розвиток ринкових відносин в Україні та досвід зарубіжної системи господарювання визначають залежність результатів діяльності підприємств від ефективності управління процесом формування і використання їх обігового капіталу. Тому дослідження системи управління обіговим капіталом, як важливого чинника підвищення ефективності функціонування підприємств, набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень. Вивчення наукових джерел показує, що концептуальні основи сутності та теорії ефективного управління обіговим капіталом підприємства розглянуто в багатьох наукових працях вітчизняних та зарубіжних учених-економістів, серед яких: В. Ковальов, А. Золотарьов, І. Бланк, Л. Бабич, І. Балабанов, О. Єфімова, Є. Стоянова, Є. Бикова, К. Із-

майлова, О. Білейченко, О. Василик, Л. Драгун, І. Зятковський, А. Карбовник, Л.А. Лігоненко, А. Мазаракі, Л. Мартюшева, П. Орлов, Л. Павлова, Ю. Петленко, А. Поддєрьогін, Г. Поляк, Р. Сорока, В. Столяров, Р.А. Слав'юк, М.Н. Крейніна, В.Л. Перламутров, Дж. Ван Хорн, Є. Брігхем, Є. Хелферт, А. Шеремет та інші науковці. Разом із тим, аналіз опублікованих праць, матеріалів наукових конференцій і дискусій, присвячених дослідженню цієї багатогранної проблеми, показав, що її ще недостатньо досліджено як у теоретичному, так і в практичному аспектах.

Постановка завдання. Мета роботи полягає в здійсненні економіко-теоретичного аналізу сутності управління обіговим капіталом підприємства, виявленні внутрішніх резервів підвищення ефективності цього процесу та розробленні пропозицій щодо оптимізації формування обігового капіталу підприємства та поліпшенні його використання через вирішення таких завдань:

- визначити економічну сутність процесу управління обіговим капіталом підприємства через узагальнення політико-економічного, управлінського та фінансового аспектів;
- вивчити методи управління обіговим капіталом на підприємстві;
- визначити стратегічні цілі та етапи розробки стратегії управління обіговим капіталом.

Результати дослідження. Сучасний етап розвитку економіки свідчить про те, що сутність управління обіговим капіталом полягає у впливі на обсяг і структуру обігового капіталу, завдяки джерелам його формування з метою отримання економічної вигоди. Водночас, економічний аспект управління обіговим капіталом передбачає розгляд процесів його формування і використання, а також оцінку економічних наслідків зміни цих процесів у часі [1]. Отже, складність процесу управління обіговим капіталом залежить від таких умов, як:

- обсягу обігового капіталу, що використовується в операційному процесі;
- застосування різних видів активів, що формуються за рахунок обігового капіталу;
- пришидження обігу капіталу і забезпечення постійної платоспроможності підприємства тощо [2].

Зауважимо, що відповідно до існуючих умов у практиці господарської діяльності вітчизняних та зарубіжних підприємств найбільш прийнятними методами управління обіговим капіталом є методи прямого розрахунку та економічні методи.

Метод прямого розрахунку передбачає розроблення обґрунтованих норм і нормативів на кожному підприємстві та дає змогу найточніше визначити потребу в обігових активах, оскільки враховує всі організаційно-технологічні, транспортні та інші характерні особливості, досвід і стан розрахунків. Окрім того, визначення потреби в обігових активах прямим методом передбачає виконання розрахунків для кожного елемента обігових активів.

На відміну від методу прямого розрахунку, який є досить трудомістким, не потребує виконання складних розрахунків економічний метод управління капіталом, особливість якого полягає у визначенні потреби в обігових активах на основі розрахунку їх нормативу на поточний рік. Додамо також, що